

С.С. Герасименко

Завідувач кафедри, д.е.н., професор, Національна академія статистики, обліку та аудиту

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Наші висновки настільки достовірні, наскільки гарними є наші дані
(В.В.Швирков, Таємниця традиційної статистики Заходу)

В 2015 році для всіх країн-членів ООН визначено досягнення до 2030 року 17 цілей сталого розвитку (ЦСР)[1, с.17/44]. Згідно цього рішення уряди країн взяли на себе відповідальність за створення національних механізмів, що сприятимуть досягненню заявлених цілей. В свою чергу, розроблення та реалізація відповідних для досягнення цілей заходів вимагає створення відповідної інформаційної бази управління.

В сучасних умовах господарювання складання та реалізація планів розвитку територій становлять головне завдання державного управління в цілому. Виконання цього завдання вимагає, шляхом відповідним чином організованого спостереження отримати дані, що дозволяють здійснити аналіз соціально-економічних явищ та процесів за результатами якого отримують висновки про те, що і як змінити для того, щоб стан певного соціально-економічного явища, об'єкту або території в майбутньому покращився.

Територіальні органи управління, як складові елементи системи державного управління, при розробленні планів діяльності та контролюванні їх виконання довгий час спиралися на інформацію офіційної статистики. Дійсно статистична інформація є першоджерелом управлінської інформації, що становить ту її частину, яка містить новизну і корисність, необхідні управлінцю для прийняття обґрунтованого рішення. Наявність статистичної інформації дозволяє в процесі управління здійснювати порівняння показників, причинний аналіз, виявляти тенденції з врахуванням сталості чи змінності умов їх прояву та передбачати можливі результати виконання процесів, щодо яких здійснюються управлінські дії. За наявності такої інформації управління буде ефективним. Тобто, відхилення кінцевого результату процесу буде статистично незначним і його можна приписати дії випадкових чинників, а не помилкам управління.

В той же час, внаслідок розвитку інформатизації суспільства виникають можливості кращого вирішення питань управління територіями за допомогою використання даних інших джерел на додачу до офіційної статистики.

В XXI столітті можливість забезпечення збирання необхідних для цього даних надають інформаційно-комуникаційні технології (ІКТ). Вони полегшують збирання, зберігання та спільне використання даних, аналіз

сучасних соціально-економічних явищ та процесів, публікацію інформації за результатами аналізу та повторне використання цієї інформації для подальшого аналізу. Прискорення розробки та впровадження нових конкурентоспроможних технологій ІКТ в економіку сприяє перетворенню суспільства на інформаційне суспільство.

Застосування ІКТ дозволяє формувати інформаційну базу управління містом у формі «великих даних» (Big Data). Як відомо, «великі дані» становлять не тільки великий обсяг інформації, але характеризуються ще такими ознаками як швидкість передачі та різноманітність. Остання ознака є визначальною, тому що передбачає більшу складність та більшу різноманітність джерел, з яких надходять дані, в порівнянні з тими, що використовувалися до впровадження ІКТ. До того ж «великі дані», завдяки наявності ІКТ, часто генеруються автоматично, без участі людини.

Щоб позбутися вказаного недоліку, але зберегти бажаний рівень релевантності інформації, достатньо при формуванні системи показників використовувати базові статистичні методи та підходи. Зокрема:

- метод кластерного аналізу для визначення кластерів, що об'єднують показники, які характеризують вплив одного (або декількох взаємопов'язаних) чинника;

- розрахунок парних коефіцієнтів кореляції щодо показників, що включені до одного кластеру, з метою виключення одного з пари тісно пов'язаних показників.

При цьому сама інформація стає більш об'єктивною, її якість, як і пов'язана з нею ефективність управління, зростає.

Тобто, інформація буде більшою мірою відповідати принципам діяльності органів державної статистики України, відповідність яким визначає (дозволяє оцінити) якість статистичних даних, серед яких основним є релевантність даних. Слід зауважити, що принцип релевантності міститься тільки у принципах діяльності органів статистики України і відсутній в документах інших організацій щодо якості інформації. Виходячи з того, що релевантна інформація стосується певного управлінського заходу, необхідні для її формування релевантні дані збираються для вирішення саме цієї задачі. Тому, вона буде використана як для розроблення планів розвитку територій, так і для контролю за їх впровадженням, а також для забезпечення якості даних, отриманих з джерел, де вони створювалися для інших цілей.

Незважаючи на певні труднощі у використанні «великих даних», переваги, які обумовлюють їх наявність та багатогранність, мають значний вплив при їх застосуванні в управлінні територіями. При цьому використання «великих даних» найбільш ефективно при розробленні інноваційних програм розвитку. Тобто, таких програм, які раніше не розроблялись, а тому немає досвіду збирання даних для них. Але найголовніше завдання, вирішення якого потребує «великих даних» - оцінювання результативності програми та оцінки внеску кожного учасника програми в кінцевий результат.

Така оцінка вимагає системного підходу до аналізу ефективності управління територією, яка сама система. При цьому зацікавленою особою в

ефективному управлінні має виступати, в першу чергу, населення території, яке надає кошти владі у вигляді податків для здійснення реформ, що забезпечать сталий розвиток. Головна питання, на яке громадяни, сплачуючи податки, хочуть мати відповідь «А яка користь нам від цих реформ?». Що вимагає побудови системи взаємопов'язаних показників, які б оцінювали наслідки для населення витрат їх коштів. Для цього має бути створена статистика ефективності управління на макрорівні, яка - відповідно до задач статистики як прикладної економічної науки, має

- сформулювати систему показників,
- розробити план статистичного спостереження
- організувати збирання та оброблення даних
- виконати розрахунок показників на базі яких здійснити аналіз досліджуваних явищ та процесів,
- сформулювати висновки та пропозиції за результатами аналізу
- надати інформацію її споживачам (населенню) у доступному для сприйняття вигляді.

Узагальнюючи наведене, можемо дійти висновку, що впровадження в практику управління територією інформації з нових джерел, зокрема - «великих даних», сприятиме створенню, поповненню та постійному оновленню інформаційної бази управління застосування якої буде сприяти, з одного боку, підвищенню ролі мешканців в управлінні, а з іншого - підвищенню контрольованості дій міської влади, що мають бути скеровані на поліпшення стану і рівня життя мешканців.

Література

1. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна»/Інформаційний ресурс <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6f446a44-9bba-41b0-8642-8db3593e696e&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina>
2. Герасименко С.С. Статистика ефективності управління на макрорівні/ Статистика України, 3(30), 2005
3. Болюбаш Ю.Я. Методи та засоби опрацювання інформаційних ресурсів Великих даних в системах територіального управління / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, Нац. у-тет «Львівська політехніка», Львів, 2017

